HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הדר פרק ששי עירובין א.

מסורת הש"ס

אע"פ שהחזיק כו'. לקמן פריך מאי לאע"פ שהחזיק כו': **תוספ'.** המחזיק על הדר: **משחשיכה.** שכבר קנה עירוב: **אע"פ.** פריך לקמן כי לא החזיק הוה ליה זה דר יחיד וליכא למסר עליה והלי למסר משום דהחזיק הוא והכי מיבעי ליה למיתני מי שהחזיק ישראל אחר בנכסיו תוספ' (ה): **אע"פ שלא החזיק.** מבעוד יום מיד והמתין עד שחשיכה וליכא היתר למקנא שבת לתוספ' כדמפרש לקמן הוחיל והיה לו כח להחזיק בה מבעוד יום מי ילקה נמצאת לשות זו תלויה ועומדת ולא הוה הותר למקנא שבת: **ס"ק כו'.** וחסורי מיחסרא והלי אע"פ שלא החזיק קאי והלי החזיק דקתני היה לו להחזיק קאמר: **אימא לא ע"פ שהחזיק.** לימא תוספ' הותר למקנא שבת: **ס"ק.** תוספ' מיחסרא והלי אע"פ שהחזיק קאי והלי החזיק דקתני היה לו להחזיק מבעוד יום מי ילקה נמצאת לשות זו תלויה בין השמשות אלא שהחזיק לגר אם היה זה בה להחזיק לו היה יכול היתר היה בה למקנא שבת ואינו הותר: **ר' יוחנן אמר.** הני תרתי מתניתא תמייתא לחמרי יורש הותר ב"ש היא: **לך אצל יפות.** גבי תורס את של חבירו שלא מדעת תניא (ב"מ דף כב.) בא בעל הבית ומנאו שהוא תורס ואמר לו לך אצל יפות אם יש לו יפות מהן תרומתו תרומה לגבי לחבירו ליתא ואמרינן כמאן דשויה ליתא מעיקרא דמי. ה"ג כיון דבטיל השתא גבי לחבירו למעיקרא בשריותא ניחא ליה אלא שבשה ואין עירב ולא הוה ליה לתקוויי לשותא בשבת: **ומיקנא רשותא בשבת אסור.** דלמי למקנא וממכר: **מתני' שהיה שותף עם שניהן.** שבמבוי לשם שותפות בעלמא ולא לשם שיתוף: **נוה ניין ונוה ניין ו'.** בגמרא מוקי לה בכלי ג': **נוה ניין ונוה בשמן.** אין זה שיתוף ג' ואין יכול לסמוך עליו שהרי תלוק בשני כלים: **גמ' אמר רב יהודה אמר רב ובכלי אחד.** שכולן היה שותפותן בכלי אחד אבל בשני כלים לא ואע"ג דאמרי ב"ה בפרק מי שהוליכוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כשר התם הוא דמעיקרא לשם עירוב נהו ומליוה למנת ולייתר לשם שיתוף הוה בכלי ג' אין בשני כלים לא: **יין ויין ראוי לערב.** הלכך אע"פ דלא ערביה סמכינן עליה: **ואפי' נוה ניין ונוה בשמן.** בתמיה. הא לא מזי לערובי: **שבין ב' מבואות.** בשיתוף דמבוי אחד קאמר אלא עם זה בשמן ושני עירובין הן: **ור"ש לטעמיה.** אחר אחת יכולה לערב ב' עירובין עם ב' מבואות ואע"פ שלא שיתפו ב' המבואות יחד ה"ל אע"פ שאין השיתוף מחובר יחד ולא הותרו מבואות זה עם זה היא מותרת עם שניהם ולא גזרינן דילמא אתי לאפוקי כלים שבאחד זה לאחד זה ולא גזרינן דילמא אתי לאפוקי כלים שבאחד זה לאחד זה [לעיל מה:]. ולרבנן דאמרי אם נשתתפה ניין ובכלי ג' הוו להו ב' המבואות כאי שנשתתפו יחד ושפיר דמי אבל נוה ניין ונוה בשמן דאתי עירובי ניהו כיון דב' המבואות אסורין זה עם זה היא נמי אסורין עמה דכתני בפרק מי שהוליכוהו [שם]: **שכנים נהדי הדדי.** אם רוצין בני מבוי זה להשתתף בזה לריכין לערב ולתת כולן פת בחצר זו. (ג) **ואית דמפרשי מתני' מילי מילי קתני ור"ש לאו לאפלוגי קאי דלאו כולן בני מבוי זה להשתתף בזה לריכין לערב ולתת כולן פת בחצר זו. ו' פירושי ורמשון נרחה בעיני: ורב**

כלך אצל יפות. פי' רש"י לכשיש לו יפות מהן גלי דעתיה דניחא ליה והוי כאילו שליח מעיקרא דמי ואין להקשות לפירושו מהא דמוקי לה בריש הלו מלישות (ג"מ דף כב.) כגון דשויה שליח דנהי דשויה שליח לתרוס לא שויה שליח לתרוס מן היפות ועל זה מפרש בקונטרס כמאן דשויה שליח לתרוס מן היפות דמי כיון דגמיגע יפות מהן:

ומקני רשותא בשבת אסור. תימה דבגיטין בריש הזורק (דף עז:) גבי הוא שכיב מרע אמר לליקני לה דוכתא למנח ביה גיטא ומיזל ומיחי ומיחד ומפתח ומנח ביה כדאמרי תוס ד"ה ומיחד ומפתח ומנח ביה כדאמרי תוס ד"ה ומיחי ומיחד ומפתח ומנח ביה [בפרק מי שמת] (ג"ב קנו:) דבעי קנין קני כדאמר התם לימא מסתברא כר' לעזר דאמר [התם] דלמי הוה ליה כר' לעזר כ"ש הוה ניחא ליה למי טפי שיהו צריכין להתיר והכי נמי ליכא למיחש למיטרף דעת אם לא היה יכול לגרשה כדלעיל מדע ולא בעי קנין ליכא למיטרף לגרש בשבת כדתניא (ה) בתוספתא דלמי מקדשין ומיזן מגרשין בשבת אלא ולמי בשכיב מרע דוקא התירו אלא מטרוף דעתו אירע שיהות בשבת ואינו רוצה להמתין עד החול וה"ה דהתירו נמי קנין (ו) וכן פסק רבינו שמואל דלפי' מתנ' שכיב מרע במקנה דבעיא קנין קונין ממנו בשבת: **אי אמרת בשלמא רישא בבלי אחד כו'.** והוה הדין יין ויין בב' כלים אבל לוקחת התנה לפרש לסתם יין ושמן בג' כלים אע"ג דאמרו ג"ה בפרק מי שהוליכוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כי מלייה למנה ולייתר ה"מ כי גבו לשם עירוב כלפי' בקונטרס אבל הכא אלאו לשם שתוף בכלי ג': **יין ושמן אין ראוי לערב.** לף ע"ג דכל המוכלין מצטרפין למזון ב' סעודות לעירוב וה"ה משקין היינו כשנתפתפו לשם עירוב: **בחצר שבין ב' מבואות כו'.** לף נעי לתוקומי גג מלירות ממש כתידך מסנה לעירובי מלירות נעי פת בין ל"מ בין לרבנן ללקמן בסמוך ומין רוצה להעמיד מתני' כמ"ד (ה) ניין ופליג אר"מ ורבנן: **ור' שמעון לטעמיה.** ללף גזר לרב

שהרי אין לו אלא חלק אחד בשלשה חלקים בחצר ואין לו אלא חלק אחד בשלשה חלקים בבית ואין יכול לומר לו לך אצל יפות שלך.

סד א ב ג מיי' פ"ג מהל' עירובין הל' ח טוש"ע או"ח סימן שמ"ה סעיף ה: **סה** ד ה ו מיי' פ"ה מהל' עירובין הל' ו טוש"ע או"ח סימן שמ"ה סעיף ג סמ"ע סי' שפו סעיף ג בהג"ה:

רב נים גאון

אמר רבא מאי טעמייהו דבית הלל בעשה כאומר לו כלך אצל יפות. ביאור זה בתוספתא תרומות כיצד אמרו תורם שלא מדעת תרומתו תרומה, הרי שירד לתוך שדה חברו ולקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה. ומניין הוא יודע אם חושש משום גזל אם לאו, הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה. ומשכחת לה בגמ' בפרק האיש מקדש במסכת קידושין. ואיתה נמי בפרק אלו מציאות.

רבינו חננאל

אע"פ שלא בא ישראל והחזיק בחלקו של גר מבעוד יום אלא משחשיכה כיון דהוה ליה להחזיק מבעוד יום אע"פ שלא החזיק מבעוד יום אלא משחשיכה אוסר. מת הגר משחשיכה ובא ישראל אחר והחזיק כיון דלא הוה ליה להחזיק מבעוד יום אינו אוסר. קתני מיהת רישא אוסר, אמאי יבטל רשותו. ופרקינן הכי נמי קאמר אוסר עד שיבטל. ר' יוחנן אמר הני מתנייתא דדייקי אין ביטול רשות בשבת [ב"ש היא], דתנן מאימתי נתינת רשות בית שמאי אומרים מבעוד יום, קסברי ביטול רשות מקנא רשותא הוא ומקנא רשותא בשבת אסיר. ובית הלל אומרים אפי' משתחשך, קסברי ביטול רשות איסתלוקי הוא, ואיסתלוקי בשבת שפיר דמי. ירושלמי רב חסדאי אמר ר' ישראלין הדרין בבית אחד, כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו וכן ר' גוים הדרין בבית אחד צריך להשכיר כל אחד רשותו. ר' יסא בשם ר' יוחנן ישראל וגוי שהיו דרים בבית אחד הלכה ישראל צריך לבטל רשותו וגוי צריך להשכיר. ואסיקנא [אפי'] באגוד ואפילו בתמרה. ומעשה באשתו של פרסי א[ח]ד שהשכירה חצירה בלא דעת בעלה ושרא ר' שמואל, סבירין למימר אפי' שמשו ולקיטו. **מתני' בעל הבית שהיה שותף לשניהן לזה ביין ולזה בשמן אינן צריכין לערב.** אוקמה רבה בחצר שבין שני מבואות, וכגון שיש לחצר עם זו המבוי האחר שותפות בשמן אינן צריכים לערב, ורבי שמעון לטעמיה דאמר בני החצר מותרין עם זה המבוי, דתנן אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לג' חצירות שפתוחות זו לזו כו'. ודחי אבוי מי דמי התם קתני שתים החיצונות אסורות זו עם זו, הכא קתני אין צריכין לערב. כלומר אין צריכין עירוב אחר מכלל שכולן מותרות הן. ושני ליה מאי אין צריכין לערב דקתני במתני', אין צריכין לערב בשכינין ובעל הבית, אבל השכינין החיצונין בהדי הדדי צריכין לערב דקתני במתני'.

עין משפט נר מצוה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור"ם לטעמיה דלא גזר דתנן אמר ר"ש: (ב) רש"י ד"ה אע"פ פריך לקמן וכו' ישראל אחר בנכסיו אינו אוסר הס"ד: (ג) ד"ה שכנים וכו' ולפת כולן פת בחצר זו זו פירשתי ואית דמפרשי וכו' דתלי לרבנן וכו' ולה"ה ניין לא ולה"מן נרחה בעיני: (ד) תוס' ד"ה ומקני וכו' וי"ל דבשכיב מרע: (ה) ד"ה בחצר וכו' מתני' כמ"ד לקמן ניין. ני"ב בפ' תלון דלם דף פא דפליג מרבי יהושע וע"ל בדף כו: (ו) ד"ה וכ' שמעון וכו' עיינוך: (ז) **בא"ד** בשם שתוף ועוד דממה נפשך. ני"ב כלומר לפי' אי עביד לשם שתוף לא נפקא לן מידי דממה נפשך תרוייהו בחצר קיימא דשיתופי מבואות בחצר אחד מהני כשיש בחצר אחד לדוקא בעירובי תלירות שהוא בבית שבחצר אינה לחלק בין בית אחד לשני בתים אבל אחד הכא ליכא לחלק:

גליון הש"ס

מתני' בעל הבית שהיה שותף. עיין לעיל דף מט ע"ל תד"ה עירוב: **תוס'** ד"ה ור"ש לטעמיה וכו' בחצר שבמבוי. לקמן דף פה ע"ב:

מוסף רש"י

כלך אצל יפות. היה לך ליכך אצל יפות נתת מהן לכהן (ב"מ כב.). לשלש חצירות. זו אצל זו (לעיל מה:). **ופתוחות להה"ר.** לכל אחת רשות לעצמה ואין לה לרשה לרבים הרגל זו על זו, לפי הוו להו זו אצל זו לעניין מזו לתרם פנימית אמילוגה, דאפילו בפני עלמה אסורה כל אחת להשתמש (שם).